

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКУ

В.В. Вольська, к. е. н.

Житомирський національний агроекологічний університет

*Досліджено основні закономірності розвитку
сільськогосподарських підприємств. З'ясовано шляхи підвищення
ефективності виробничої діяльності.*

Постановка проблеми. Сільськогосподарські підприємства відіграють важливу роль у забезпеченні продовольчої та економічної безпеки держави [1, с. 74]. Від їх розвитку залежить формування здорового конкурентного середовища в аграрній сфері та забезпечення належного життєвого рівня громадян. Необхідною умовою розвитку сільськогосподарських підприємств та збільшення їх прибутковості є підвищення ефективності виробничої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню проблеми підвищення ефективності виробничої діяльності в сільськогосподарських підприємствах присвятили свої дослідження відомі вчені-економісти: В. Андрійчук, І. Брюховецький, А. Бурик, В. Вітвіцький, Б. Генкін, В. Зіновчук, М. Малік, І. Нагорний, І. Пономаренко, О. Прокопенко, Л. Прусова, Є. Ходаківський, Ю. Цаль-Цалко. Однак в останні роки внаслідок кризи у сільськогосподарських підприємствах відбулися зміни, які негативно вплинули на їх фінансовий стан та здатність до подальшої господарської та економічної діяльності, тому дана проблема вимагає додаткових досліджень.

Виклад основного матеріалу. Зауважимо, що економічна ефективність господарської діяльності підприємств знаходиться в прямій залежності від витрат виробництва. Витрати – це використані у процесі виробництва різні речовини і сили природи на виготовлення нового продукту праці [2, с.664]. Оскільки при калькулюванні собівартості продукції важливу роль відіграє класифікація витрат за елементами (економічним змістом), тому інтерес представляє визначення реальних витрат виробництва та аналіз їх структури.

На сільськогосподарських підприємствах у структурі витрат на виробництво продукції більш ніж дві третини становлять матеріальні (70%); з яких значними є витрати на придбання кормів – 24,6%, мінеральних добрив – 17,1%, нафтопродуктів – 16,2%, насіння і посадкового матеріалу – 12,0%. Це обумовлено досить високим рівнем цін на зазначені категорії ресурсів. Наприклад, що стосується мінеральних добрив, то у 2008 р. було удобрено лише 69,4 % площі сільськогосподарських угідь. Тобто, значний відсоток витрат на мінеральні добрива зовсім не означає достатній рівень їх внесення. Це значною мірою впливає на рівень ефективності виробничої діяльності.

Виробництво продукції сільськогосподарськими підприємствами за обсягами характеризується нестабільністю. У 2008 р. виробництво валової продукції сільськогосподарськими підприємствами України становило 47865,4 млн. грн., що на 41,6% більше, ніж в 2005 р. Зокрема, продукція рослинництва у валовому виробництві займає 67,1%, а тваринництва – лише 32,9% (табл.).

Таблиця. Динаміка виробництва валової продукції на сільськогосподарських підприємствах України

Показник	Роки				2008 р. у % до 2005 р.
	2005	2006	2007	2008	
Валова продукція – всього, млн. грн	33802,4	37008,2	35439,8	47865,4	141,6
в т.ч. рослинництва	21731,5	23200,1	20657,6	32136,1	147,9
до загального обсягу, %	64,3	62,7	58,3	67,1	х
тваринництва	12070,9	13808,1	14782,2	15729,3	130,3
до загального обсягу, %	35,7	37,3	41,7	32,9	х
В розрахунку на одне господарство:					
валова продукція – всього, млн грн	0,58	0,64	0,61	0,81	139,6
у т. ч. рослинництва	0,38	0,40	0,35	0,54	142,1
тваринництва	0,20	0,24	0,26	0,27	135,0
На 100 га земельних угідь, млн. грн	0,15	0,17	0,17	0,23	153,3

Причиною меншої частки тваринницької продукції у структурі виробництва є високозатратність, а відповідно й висока собівартість, а також відсутність у сільськогосподарських товаровиробників фінансових ресурсів. Проте, незважаючи на те що у сільськогосподарських підприємств не вистачає власних коштів для здійснення достатнього обсягу вкладень у виробництво, вони не відмовляються від заняття тваринництвом.

Висновки. Сільськогосподарські підприємства належать до однієї з пріоритетних сфер народного господарства, яка відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої та економічної безпеки держави. В останні роки в аграрному виробництві відбулися негативні зміни, що значно вплинули на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств. Особливо складна ситуація в тваринництві: із сумарних трудових затрат сільськогосподарського виробництва на тваринництво припадає чверть затрат. Висока собівартість призвела до погіршення економічних показників в галузі. У зв'язку з цим необхідно приділити значну увагу збільшенню виробництва продукції, її реалізації, підвищенню продуктивності праці, удосконаленню маркетингового ланцюга виробленої продукції.

Список використаних джерел

1. Малік М.Й. Мотивація виробничої діяльності в аграрній сфері економіки (методологія і організація) / М.Й. Малік. – К.: ІЕА УААН, 1995. – 177 с.

2. Огітчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Панченко Л.Г. та ін. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах:

підручник. – 4-те вид., перероб. і допов. За ред. проф. М.Ф. Огійчука. –
К.: Алерта, 2007. – 979 с.